

Les terres occidentals

Les terres occidentals de Catalunya ,de manera general, són enteses d'una manera molt ampla; el prestigi de la muntanya de Ponent fa encloure el Pirineu en aquest concepte de terres occidentals. De fet, i per ser precisos, les terres de Ponent comprenen el sector que enclou els plans o semi-plans de les comarques encerclades pel Montsec al nord, els alts de la Segarra i Panadella a l'est, i l'arc del Coll de l'Illa i el Priorat al sud. Més a l'occident, no hi ha solució de continuïtat, i els plans s'estenen Aragó enllà.

Dins aquest territori ,les comarques ponentines típiques són La Noguera, l'Urgell, la meitat occidental de la Segarra, les Garrigues i el Segrià. Les aigües fluvials, dins aquest sector, marquen una inclinació vers l'oest i, per tant, determinen o dibuixen el pendent que les terres, de manera molt lleu, tenen.

Es la zona, més àrida de tot Catalunya: l'índex de pluviometria en bastats bastants indrets, no arriba als 300 mm. d'aigua per any. Una de les comarques, l'Urgell i també un petit sector de les Garrigues ~~minimament~~ han pal.liat l'escassetesa de pluja amb canals i sèquies, com ja havia fet de molt antic el Segrià.

De temps antic, aquestes terres han tingut una minsa densitat d'habitatge. També des de l'Edat Moderna han estat terres d'emigració, fins al punt que només al segle XX la correntia de gent de Ponent que es trasllavava a viure i treballar a l'actual Area Metropolitana ha estat superada per l'aflux de gent del Sud d'Espanya.

La instal.lació dels habitants s'ha fet sempre buscant les vies d'aigua, al llarg de les quals, naturalment, han corregut els camins, carreteres i vies fèrries. Algunes poblacions han estat

especialment afavorides per la proximitat dels rius: Lleida i Balaguer. D'altres, com Tàrrrega o Mollerussa, se situen en excel·lents nusos de comunicacions, entre la muntanya i la mar i entre l'interior peninsular i la costa: ~~finalment~~ finalment, Cervera i Les Borges Blanques s'han mantingut com centres comarcans i d'atracció de pobles veïns.

Amb això queden esmentades les capitals de les comarques de Ponent: Les Borges Blanques per a les Garrigues, Tàrrrega per a l'Urgell, Cervera per a la Segarra, Balaguer per a la Noguera i Lleida per al Segrià. Lleida, a més, és una mena d'indiscutible capital administrativa de la zona, no solament pel pes que la història moderna ha donat a l'estructura provincial, sinó també pel fet que concentra la dinàmica general de totes aquestes comarques en raó de ser l'única gran ciutat de la Regió VIII segons la divisió actual admesa per la Generalitat i establerta el 1936.

Econòmicament, totes aquestes comarques són preferentment d'activitat agrícola, poc ramaderes en el sentit tradicional del terme, tot i l'expansió considerable del sistema de granges en les darreres dècades. En ~~algunes~~ ^{aquestes} comarques l'agricultura és molt mecanitzada i s'hi han efectuat alguns dels avenços més importants en sistemes de reg, i producció intensiva: un exemple en fóra la fruita, en qualitat estimadíssima, o els cereals i conreus d'exportació.

Lleida, ciutat molt castigada per guerres i despoblaments, conserva monuments esplèndids, com la Seu Vella, romànic de transició, la Paeria, romànic civil i seu de l'Ajuntament des de l'Edat Mitjana, i l'antic Hospital de Santa Maria, gòtic civil català.

Balaguer ofereix a part les ruïnes del Castell Formós, la meravella gòtica de Santa Maria, i el Convent -església de Sant Domènec, on havia predicat Sant Vicent Ferrer.

Tàrrrega té el Palau dels Marquesos de la Floresta, i l'edifici

de l'Ajuntament, perfectament refet, així com l'Hospital de Sant Antoni.

Cervera, ciutat monumental, té una església parroquial gòtica de grans proporcions, l'edifici de l'ajuntament, en una bella plaça plena d'encís, i la Universitat, barroca-neoclàssica, un dels més impressionants conjunts d'aquestes terres.

Les Borges Blanques presenta la bella plaça porxada, on se celebra un mercat de fort regust popular, i l'edifici consistorial, antic palau del Marquès d'Olivart. Uotra aquestes mostres d'antigor, posseeix un parc, el Terrall, ornament decisiu de la població.

Les terres occidentals

I M A T G E

- 1- Vistes del pla des de La Panadella-Cervera,
id. des del Sant Crist, de Balaguer.
id. del propi pla, des de Mollerussa.
- 2- El Segre. - Pantà de Camarasa - El Segre des del nord ^{-est} de
Lleida. - El riu Sió per Agramunt.
- 3- Eèscenari de les Garrigues, per l'Albi, o Cervià.- Matolls de
farigola, garrics, etc.
Ovelles pasturant i aixecant pols.
Canal d'Urgell, a Les Borges, o a Bellpuig.
- 4- Cases abandonades als pobles.
Peons treballant en una obra a Barcelona.
Escena de treball al camp. (Molt camp, poca gent)
- 5- Carretera Nac. II, al seu pas per Tàrrrega, o Mollerussa. Camions,
estacions de benzina, tràfec-
Escena vora el riu, a Lleida: cantó de Cap-Pont. L'aigua en
primer terme, les cases de la ciutat al fons, a l'altra riba.
- 6- Mapa comarcal. - Les comarques una per una. - Alternem amb la
visió general de la zona i amb la visió general del mapa.
- 7- Tractors. Fruita. Grans magatzems de cooperativa. Oli d'oliva.
Setrills - Tenalles - Pomes, peres, blat, blat de moro.
Entitat bancària, gent que hi entra i en surt .
- 8-12 - Les vistes corresponents.